

Notmark 24, matrikel 57 og 47

Tidligere bondeinderstested i Notmark

Samlet af Jørgen Bromann

nu husmandssted tilhørende Hans Jespersen og hustru Margrethe.

Augustenborg herreds skyld - og panteprotokol folio 13 39 + 2402

Areal til stedet år: 1676 - 00 15 58 ha. = 2,27 Tahler Reinertrag - Nettoudbytte.
 1696 - 1 32 35 ha. = 15,75 Tahler Reinertrag - Nettoudbytte.
 1912 - 2 02 30 ha. = 24,44 Tahler Reinertrag - Nettoudbytte.
 1956 - 2 06 94 ha. = 24,93 Tahler Reinertrag - Nettoudbytte.
 1958 - 2 11 75 ha. = 24,06 Tahler Reinertrag - Nettoudbytte.

1. Jørgen Christensen bondeinderste boede her omkring 1800.

Folketælling i Notmark 1803. 13. familie.

1. Jørgen Christensen	husfader	83 år, inste med land
2. Anna Marie Hansen	hans kone	83 år begge i første ægteskab.
3. Maria Catharina Jørgens	datter	52 år ugift
4. Christen Jørgensen		50 år ugift daglejer.
5. Margaretha Jørgens		36 år ugift
6. Jørgen Christensen		6 år, uægte søn af førnævnte

Jørgen Christensen var født ca. 1720 og blev 10. 11. 1744 gift med Arme Marie Jørgensdatter af Notmark.
 Børn:

1. Marie Cathrine født 1750, døbt Domi 14. Trini
2. Christen Jørgensen født 1753 døbt
3. Margrethe Jørgens født 1767 døbt nr. 9.

2. Christian Christiansen Danielsen døde 23. 6. 1842 og hans hustru Margrethe født Jørgensen døde 25. 2. 1843, 76 år. De havde 4. juli 1818 oprettet testamente, da de ingen børn havde. Da der ingen nærarvinger var, skiftes der den 21. juli 1843 og følgende arver:

1. Hans søster Maria, gift med aftægtsmand Christen Hansen Glaser.
2. Hans broder Daniel, boelsmand i Almsted.
3. Børnene efter hans afdøde broder, Hans Danielsen i Notmark
 - a. Christian, boelsmand i Notmark.
 - b. Jørgen tjenestekarl i Rundslev.
 - c. Maria, gift med boelsmand Christen Jacobsen Møller i Asserballeskov
 - e. Mette Catharina, gift med boelsmand Jørgen Eriksen i Hundslev.

Anden del, Børnene efter afdøde søster Trinike, gift med Claus Høj i Hundeleve

- a. Peter Clausen Høj i Hundslev
- b. Maria Kirstina, gift med skovfoged Hans Dreyer Østerholm.
- c. Anna Cathrina

Arvingerne tildeltes af passiverne 255 rd. 16 skl. med halvdelen på 127 rdl 32 skl. til Christen Danielsens arvinger, og den anden halvdel på 127 16 ski. til arvingerne efter Margrethe Danielsen, men disse arvinger nævnes desværre ikke ved navn.

Jørgen Christensen, barnebarnet er en søn af datteren Marcrethe uden for ægteskab født 13. 5. 1897, søn af Chresten Elneb i Hundslev.

2. Christian Christiansen Danielsen overtog instestedet 7.2. 1811.

Han blev 3. 11. 1810 gift med formandens datter: Margrethe Jørgen Christensens, født 1767, døbt nr. 9. Han var født 1783, sammen med tvilling-broderen Peter, døbt Domi 17 Trini, sønner af boelsmand Christen Danielsen og hustru Martha Johandatter på nabogården Junkergården i Notmark.

År 1818 bliver Christian Danielsen sammen med boelsmændene Hans Petersen og Hans Christensen af Hundslev, faderer for hans afdøde broders børn. Der synes ingen børn at være i ægteskabet. Ved folketællingen i Notmark 1835. var

1. Christen Danielsen	52 år, inderste og graver.
2. Margrethe Jørgensen	68 år, hans kone.

Inderste Christen Danielsen i Notmark døde 23. 6. 1842, 60 år. Han faldt ned fra en stige på et stengulv, da han vilde reperere et tag, og døde kort derefter. Hane enke Margrethe, født Jørgensen døde 25. 2 1843 i Notmark 76 år.

3 Andreas Jørgensen Bodker købte instestedet 1. 2, 1844.

Folketælling i Notmark 1845.

- Andreas Jørgensen inderste 45 år født i Lysabild, daglejer
Anna Dorothea Jørgensen 50 år født i Tandslet hans kone.

4. Peter Petersen købte inderstestedet 11. 4. 1848.

Han var skrædder, var født 1. 4. 1821, søn af husmand (indsidder) Peter Petersen og hustru Mette Marie født Rasmussen på art. 37 i Almsted. Han nedsatte sig i Notmark som skrædder vakte stor opmærksomhed da han anskaffede sig en symaskine. Han var gift med Anne Kjestine, født Vehl fra Asserballe.

Deres børn :

- Peter Petersen født 14. 9. 1844, faderen var hyreinste og skrædder i Almsted.
- Thomas Petersen født 24. 1. 1850, i Notmark.
- Marie Elisabeth født 10. 10.1851
- Margrethe født 9. 12. 1853.
- Chresten Petersen født 30. 5. 1856.
- Cathrine Marie født 18. 5. 1859.

Om skræder Peter Petersen i Notmark fortæller
Henrik Ussing i sin bog: " Det gamle Als."

Den første symaskine som med bestemthed vides, at have været i brug på Als, var fra 1840. Den brugtes af skrædder Peter Petersen i Notmark, og den var indrettet til at sy benklæder på. Der gik stor ry af denne skrædder, og værkfæller og andre folk rejste til Notmark for at se underværket. Den værste fejl ved maskinen var, at den syede kædesting, og der måtte passes på, at tråden til slutning var godt fastgjordt. Maskinen udmærkede sig just ikke ved lydløs gang, da der var træhjul i den, men sy et par benklæder det kunde den, og det var jo hovedsagen.

Faderen, Peter Petersen som var gift med Mette Marie født Rasmussen boede på hendes fødested. Han var født 1792 i Stolbro, søn af inderste Peter Petersen, vulgo Jyde i Stolbro.

Denne Peter Petersen vulgo Jyde var kommet her til egnen under Napoleonskrigen som Randersdragon og havde som skik var hos datidens dragoner navnet Hjede, fordi han var hjemmehørende i Hjede i Veggerby sogn, tæt ved Nibe. Han blev gift med en alsisk pige i Hørup og blev indført i kirkebogen under navnet Peter Andersen Hjerde.

Kilde : *Sønderjydske Månedsskrift 1932, .side 7.*

5. Hans Eriksen købte instestedet 5. 2. 1873 ifølge folio 2402.

Han var født 25. 12. 1858 på art. 9 i Notmark, søn af kådner Hans Peter Eriksen og hustru Anne Marie, født Elnef. Han blev 8. 5. 1879 gift med Anna Cathrine Christensen, født 30. 8. 1848 i Asserballe, datter af inderste Andreas Christensen og hustru Dorothea, født Petersen. Hans Eriksen købte noget land til stedet, 1878, 30. 5. købte han af kirkens land 57 år, art. 19. og sammetid af Povl Andresen Møller i Nalmose, 54 år af Fleskdam, Art. 21.

Deres børn, 4. døtre:

- a. Anne Marie, født 1879 i Asserballe. Hun var siden 12 års alderen epileptisk svag, og døde 1905 26 år gammel. 2. 11. 1905.
- b. Kathrine født 10. 4. 1882, døde 1884, 2 år gammel.
- c. Dorothea Eriksen født 8. 7. 1883, Hun blev gift med Jørgen Terkelsen fra Asserbzllleskov. Han var søn af zæstgiver. De fik et landsted i Asserballeskov.
- d. Kathrine født 9. 7. 1886, blev 5. 4. 1907 gift med Nicolai Jespersen født 1885. De overtog hendes fødested.

Moderen Anna Cathrine Eriksen, født Christensen døde 15. 3. 1929. 80 år.

Enkemand Hans Eriksen døde 23. 12. 1937, 79 år.

6. Nicolai Jespersen og hustru Kathrine, født Eriksen overtog hendes fødested 1910.

Han var født 31. 12. 1885 i Almsted på art. 25, hvor nu Heine Hansen og Midde bor. Han var søn af arbejder Peter Jespersen, født 18. 10. 1851 i Nypøl Sarup kommune. og gift 2. 1. 1881 med Marie Elisabeth Hees, født 12. 1. 1856 i Almsted. Hun var datter af kådner Nicolai Hess og hustru Dorothea Marie Elisabeth, født Frost som boede i Almsted art. 25. Nicolai Jespersen blev født i moderens hjem i Almsted, senere flyttede familien en del rundt. Faderen Peter Jespersen var søn af inste Jens Peter Jespersen og hustru Cecilie Marie, født Hansen i Asserballeskov.

Nicolai jespersen blev 5. 4. 1907 gift med formandens datter Kathrine Eriksen, født 9. juli 1886 i Notmark, og de fik hendes fødested overdraget 1910. Han var murer, og landbruger.

Deres børn:

- a. Cathrine Elisabeth født 21. 2. 1909.
- b. Anna Cathrine født 14. 6. 1911.
- c. Hans Jespersen født 16. 7. 1915.

Cathrine Jespersen, født Eriksen døde 1953. Nicolai Jespersen døde 1967, Ridder af Dannebrog.

Mindet om Nicolai Jespersen.

I "Jul paa Als og Sundeved" 1954 fortæller Nicolai Jespersen

Småglimt fra en rejse til Finland.

I dagene fra den 8. - 14. august 1954 deltog jeg i et nordisk kommunalt Kursus der i år holdtes i Finland, i Punkaharju, en landkommune i det sydøstlige hjørne af landet. De fleste af os danske deltagere startede fra København den 5. august ved 21 tiden i sovevogn, mod Stockholm med ankomst der ved 6 - 9 tiden dagen efter. Under opholdet fik vi set noget af Sverriges smukke hovedstad, bl. a. Oskar den andens sale i det kongelige slot, der fremvistes mod en mindre Entre. Pragtfulde var de med mange skønne ting og malerier, bl. a. et af dronning Desiree, købmandsdatteren fra Marseille, der en overgang var forlovet med Napoleon Bonaparte, men senere, da Napoleon fik mere høitflyvende planer, giftede sig med daværende general Bernadotte, som senere kåredes til Sveriges tronfølger og ved sin tronbestigelse antog navnet Karl den 14. Johan. Kong Oskar den 1. var deres søn. I Riddarholmskirken så vi blandt mange andre sarkofager også den nævnte dronnings. Efter en frokost sammen i den berømte Bellmannskælder hvor Bellmann, en af de mest originale digtere der nogensinde har levet, sang viser, lejede vi en taxa, der kørte os rundt over byens mange broer til de forskellige bydele. Inden vi tog til Finlandsbåden, spadserede vi en tur i det kønne anlæg om det smukke stadshus, der på dette tidspunkt var lukket.

"Bore 3", som båden hed der var et nyt finsk skib med alle mulige bekvemmeligheder, var bygget på Helsingør Skibsværft, blev der sagt. Turen ud gennem den svenske skærgård var i det smukke vejr simpelthen vidunderlig. En tilsyneladende uendelighed af skovbevoksede øer og holme med huse op ad skrænterne og masser af småskibe og både sejlede om os, var et betagende syn. Efter at have spist til aften i en af skibets flotte saloner gik vi til ro i de komfortable køjer, hvoraf der var mange. Det åbne hav og Aalandøerne, hvor båden lagte til, så vi ikke, da det var mørkt og vi sov. Da vi vågnede var vi den finske skærgård, noget lignende den svenske dog ikke så smuk. Efter ankomsten til Aabo og et noget omstændeligt, men lempeligt toldeftersyn tog vi i busser der holdt parat, ad hovedvej 1 til Finlands hovedstad Helsingfors.

Her blev vi, der var nu komiet svenskere og nordmænd til, hjertelig modtaget af nogle af de finske kursusarrangører, der førte os til det i nærheden beliggende nye flotte hotel Helsinki, hvor vi fik anvist værelser. Vi kunde aflevere vor bagage og hvile os om vi følte trang dertil. Efter et lille ophold gik vi samlet et stykke ad byens gader til de finske landkommunernes bygning for at se indretningen der og nyde en forfriskning. Bagefter spredte vi os i den smukke hovedstad med sine brede gader og flotte bygninger. Da det var weekend og butikkerne lukket, gik vi til banegården købte kort og skrev hjem. Efter et hvil gik vi atter rundt i byen, fik senere opsøgt en god reataurant, hvor vi spiste til middag. De finske mark begyndte nu at rulle, selv om vi kun gav 2,14 for 100 mark i rejsevaluta. Atter rundt i byen, omkring domkirken, der var omgivet af universitetsbygninger, så præsidentboligen med dobbelte skilderhuse i nærheden af havnen. Vi blev også opmærksomme på smukke mindesmærker, bl. a. et stort og flot i nærheden af domkirken af kejser Alexander, et andet meget smukt og symbolsk af den berømte sprogforsker Lönnrot der studerede sine landsmænds ejendommelige sprog med sine 15 bøjninger, og samlede gennem folkets egen mund dets mærkelige digtninger talemåder, ordsprog, gåder o. lign. på tryk til bevarelse for efterslægten. Vi samledes omsider atter på banegården og tog med nattog kl. 23 i tre sovevogne østpå hvorefter vi ved 10 tiden næste morgen ankom til bestemmelsesstedet Punkaharju.

Vi fik en hjertelig modtagelse på stationen, hvorefter vi afleverede vor bagage i det nærliggende kontor og så dets indretning, for så at blive sejlet over til et større nyt alderdomshjem som kommunen ejede i fællesskab med andre omegnskommuner. Vi blev underholdt af et hornorkester, hvoriblandt mange drenge, spiste frokost og gik bagefter og nød det herlige vejr og den ejendommelige natur, hvorefter vi blev sejlet tilbage og foretog en gribende kransenedlægning ved stedets heltegrave, hvoraf Finland har så mange. Hornorkestret gav også her et enkelt sørgenummer, hvorefter en kursusedtager udtalte nogle smukke ord om finnernes heltmod i deres nationale kamp og nedlagde kransen. En dansker udtalte også nogle velvalgte til øjeblikket (velvalgte ord) passende ord. Efter dette samledes vi i en nærliggende centralskole, der knap var færdig til brug.

Både alderdomshjem og skole var meget moderne og praktisk indrettet. Det var bleven hen på eftermiddagen, og vi blev i busser kørt omtrent en mils vej ad den meget ejendommelige, naturskønne Punkaharjusas til det endelige bestemmelsessted kaldet feriebyen, hvor der var stillet et større pensionat til rådighed for os. Her blev vi i de kommende dage, holdt møder, indtog måltider og hvor de fleste af os - vi var nu, efter at finnerne var kommet til over 80 - fik anvist værelser til overnatninger. Da der var andre feriegæster på stedet, måtte nogle af os overnatte i en nærliggende villa, der tidligere, mens Finland var et russisk storfyrst tedømme stod til rådighed for kejserinden, når hun aflagte landet besøg. Et bevis på, at stedet og omegnen var ud over det almindelige når sådanne storheder kunne slå sig ned der. Endelig måtte en del sejle i motorbåd til en nærliggende højskole for at overnatte der. Om aftenen var der kursusåbning, der foregik med velkomsthilsner, sang og musik m. m.

Dagen derefter var optaget af foredrag som det vil føre for vidt at komme ind på her. Mod aften var der adgang til badstue for hvem, der havde lyst.

Tirsdagen var optaget af udflugter i busser til to omegns kommuner, først Enonkoski, hvor vi så kirken og de kommunale indretninger, fik frokost serveret i en hjemmeværnsgaard der i henhold til fredstraktaten dog ikke måtte anvendes som sådan mere, men i stedet nu anvendtes til andelsbank m.m. På henturen havde vi gjort hold ved en større landbrugsgård og fik en del at vide om finsk landbrug, bl. a, at de havde svært ved at eksportere smør, det var danskernes skyld blev der sagt i spøg, de spiser selv margarine og eksporterer smørre. I den anden kommune vi besøgte, Korimäki, blev vi præsenteret for landets største kirke, der endda var verdens største trækirke med 3500 siddepladser. vi blev modtaget med klokkeklemt og inde i kirken med orgelmusik. Præsten stod i ornat foran alteret og bød velkommen og fortalte kirkens historie, læste af skriften og lyste velsignelsen, Da det blev regnvej, måtte vi hygge os i kommunens ejendom for til aften at blive beværtet med fiskesuppe, hvorunder en flok skolepiger meget stemningsfuldt sang de fire landets nationalsange. Her kom jeg i snak med en hollandsk dame, der var deltager i et turisthold, som havde været på Danebod højskole før krigen og talte dansk. På hjemturen fik vi set et af de mange nybyggerhjem, der var i omegnen. Finnerne havde nemlig fra de områder de måtte afstå, til rusland efter sidete krig måttet tage ca. 430 000 kareler hjem, idet de ikke vilde blive under det russiske styre. Et meget stort problem for en befolkning af størrelse som Danmark, samtidig med, at de måtte bygge op hvad krigen havde slået i stykker, og hvad tyskerne havde ødelagt i Nordfinland ved deres brændte jords taktik under tilbagetrækningen, og deres problemer med invalider og enker, og endelig ikke mindst de meget store krigserstatninger. Omflytningen var stort set tilendebragt, men sårene brænder endnu, blev der sagt.

Onsdag formiddag gik med foredrag. Om eftermiddagen blev vi sejlet over til den før omtalte højskole, hvor forstanderen, der tillige var stedets sognerådsformand, redegjorde for folkehøjskolevæsenet i Finland. Han var også flyttet over fra østkarelen, nord for ladogasøen, hvor han havde en stor skole med tilhørende megen god og frugtbar jord hvorimod man her kun kunne anvise han et tidligere pensionat, som det var svært at indrette til formålet, og med forholdsvis lidt og karrig Jord hørende til. Der blev syv højskoler flyttet over. Samme forstander gjorde et ualmindeligt godt indtryk på os alle og hvor har han sagt mange kloge og vise ord, som vi, sent vil glemme. Om aftenen var det gæsternes aften, hvor en del af disse underholdt på en morsom måde. Om torsdagen var der berammet en sejltur til den nærmeste købstad, Savonlinna. Vi blev sat af ved den i nærheden beliggende Olufsborg, der omkring 1475 er opført af en dansker ved navn Erik Axelson Tott til værn mod faren fra øst. Borgen skulde efter sigende være nordens bedst bevarede Middelalderborg. Efter en kaffefrokost i riddersalen og en rundgang i borgen sejlede vi videre til byen. Straks efter landgangen lød der igen klokkeklemt fra den nærliggende kirke, der fortsatte længe efter at vi havde spredt os rundt i byen. Efter at have aflagt et besøg i et, endnu ikke taget i brug, centralsygehus, der stod på højde med vore, og et besøg i kirken, hvor der igen stod en præst, tog vi til kasinoet, hvor flere omegnskommuner var værter til en flot middag med sang og musik og taler, og hvor vi havde det fornøjeligt - vi var jo efterhånden rystet sammen - uden at nyde stærke drikket. Kun øl og sodavand blev serveret. Hjemturen foregik i busser.

Næste dags formiddag var optaget af foredrag. Kl. 14 udflugt til grensen mellem Finland og Sovjet Rusland. Først blev der gjort holdt ved en helt ny kaserne, der var bemanded med lejetropper. Majoren redegjorde for livet og forholdene ved grensen, hvorefter vi blev beværtet med kaffe. Bagefter tog vi så under majorens ledelse til en sø, i busser så langt det lod sig gøre, resten til fods, hvor vi så en bøje søen, der dannede grensen for fiskeriet. Landet bag søen var hinsides "tæppet". Det var ikke Rusland, blev der sagt af nogle finske deltagere, det var Finland der var annekteret af Rusland. Vi befandt os nu under den 29 længdegrad. Efter tilbageturen blev de fire landets flag, der havde vajet alle kursusdagene taget ned.

Efter tilbageturen blev de fire lande flag taget ned. Det foregik på den måde, at højskolemanden holdt en tankevækkende tale om de korsmærkede flag, der var samlingsmærket for Nordens lande, og ønskede at det måtte lykkes Nordene folk at bevare enighed det høje livsstade vi havde nået gennem den måde vi forstod ved demokrati, så vi kunne være verden til eksempel. Flagene sænkedes derefter eet for eet, mens der blev sunget vedkommende lands nationalsang af de respektive hold. I salen sluttedes kursus med sang og anden underholdning og med tale af en repræsentant for hvert af de tre tilrejsende hold, hvori der blev takket for det udmærkede forløb, dette kursus havde fået, og udtalt mange gode ønsker for finnerne og det land de elsker så højt. Lørdag morgen stod i opbrudets tegn. Efter at være bleven kørt i busser til Savonlinna, gik vi ombord i en større med plads til 225 passagerer der hver dag går nordpå til en større bispeby Kuuopio, i nærheden af den 63. breddegrad. Turen der varede hele dagen til det blev mørkt, var en hel oplevelse for sig, med stadig skiftende landskaber og mange snese steder og fire gange gennem sluser. I Kuuopio tog vi nat-tetoget til Helsingfors med ankomst der ved 9 tiden søndag morgen. Da der var nogle timers ophold, havde jeg efter aftale, den fornøjelse at træffe sammen med den dreng, vi havde i vort hjem i over et år, dengang de mange finnebørn var her i landet. Han var hos sine forældre, og jeg blev hjertelig modtaget også af dem i deres hjem. Ved 14 tiden tog vi i busser til Aabo, hvorfra vi sejlede kl. 19, med ankomst i Stokholm den 16. ved 8. tiden. Efter et par timers ophold tog vi så den interessante tur med tog ned gennem Sverige til Malmø og videre med færgen til København, hvor vi skiltes.-
Hver eneste af os var bleven en stor oplevelse rigere.

Således nedskrevet af sognerådsformand Nicolai Jespersen.